

**HÁTRÁNNYAL INDULTAK –
SIKERES FIATALOK AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT
TARTÓ TANULÁS PROGRAMBAN**

HOPPÁ
Disszeminációs füzetek 42.

HÁTRÁNNYAL INDULTAK

SIKERES FIATALOK

AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ

TANULÁS PROGRAMBAN

Impresszum

Szerkesztette: GYŐRPÁL ZSUZSANNA, KARDOS ANITA
Kiadványszerkesztő: BAUKÓ BERNADETT

Kiadja: TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY, 2013
A kiadásért felel: TORDAI PÉTER igazgató
Nyomdai kivitelezés: D-PLUS Kft.

ISBN 978-615-5319-09-9

A kiadványban az egyes projektek résztvevőinek képeit is felhasználtuk.

Kiadványunk megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Európai Bizottság támogatta.

A kiadványban megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Európai Bizottság álláspontját.

Tempus Közalapítvány
1093 Budapest, Lónyay utca 31.
postacím: 1438 Budapest 70, Pf. 508.
infóvonal: (06 1) 237 1320
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu

TARTALOMJEGYZÉK

5	ELŐSZÓ
7	Cigánytelepről egyetemre és még tovább
10	Szakmai gyakorlat távol a családtól
12	Kellemest a hasznossal: bőrtárgykészítés a Riviérán
14	A Comenius segített a pályaválasztásban
16	Kibújni a csigaházból – önbizalmat adott a Comenius
18	A világ kincseinek megismerése
20	Egymás megismerése a legfontosabb
22	A meghatározó gyógynövénykert

ELŐSZÓ

Hátrányos helyzetű fiatalokat bemutató kötetünk szereplői mindannyian sikeres, tehetséges emberek, akiknek életútja mások számára is példaértékű lehet. Olyan Comenius, Leonardo és Grundtvig projektekben részt vett fiatalokat ismerhetnek meg, akiknek egy kicsivel nehezebb volt elérni a céljaikat, de a programok által egy új világot ismerhettek meg, és a nemzetközi tapasztalatok hatására magabiztosabban álltak a továbbtanulás lehetősége elé. Új lendületet és motivációt kaptak Európában – amelyről kiderült, hogy közelebb van hozzájuk, mint azt valaha is gondolták volna.

Pályázóink között évről évre egyre magasabb arányban szerepelnek hátrányos helyzetűek. A Comenius iskolai együttműködések pályázattípusban például 2013-ban 37 olyan közoktatási intézmény nyert támogatást, amely hátrányos helyzetű régióban található, a Leonardo mobilitási projektek résztvevőinek pedig több, mint 40%-a hátrányos helyzetű. Ezek az adatok azonban akkor nyerne valódi értelmet, ha a számok mögé nézünk és megismerjük a résztvevők személyes történeteit.

Bízunk benne, hogy az itt bemutatott fiataloknak sikerül bebizonyítaniuk, hogy megéri tanulni, és érdemes bekapcsolódni az Európai Unió nemzetközi együttműködési programjaiba. Reméljük, hogy a pedagógusok a jövőben is segíteni tudják a tehetséges diákokat, hogy részt vehessenek a 2014-ben induló, a jelenlegi programok folytatását jelentő *Erasmus+* programban, hiszen sokuknak az ő támogatásuk nélkül nem lenne lehetőségük külföldi tapasztalatszerzésre.

A szerkesztők

CIGÁNYTELEPRŐL EGYETEMRE – ÉS MÉG TOVÁBB

BALOGH LÁSZLÓ FERENC szociális munkás, lovári nyelvtanár. Küzdelmes életút vezetett el nála odáig, hogy külföldi tapasztalatokról, nemzetközi programokról mesélhessen. A demecseri cigánytelepen nevelkedett, édesanyja 15 évesen adott neki életet, édesapját nem ismerte, anyai nagyszülei segítették a nevelését.

Kívülről úgy tűnik, rendkívül nehéz helyzetből, szinte legyőzhetetlennek tűnő hátrányokkal indultál. Hogyan emlékszel vissza a gyerekkorodra?

Nagyon szegény körülmények között, de szeretetben nőttem fel. Jóformán az egyetlen játékom egy labda volt, ezért is szerettem meg a focit, és ezért áll távol tőlem a tenisz, a golf vagy bármely olyan sport, amelyhez pénz szükséges. Óvodába egyáltalán nem jártam, ezért az általános iskola első éveiben valóban komoly lemaradásokat kellett leküzdenem. A legtöbb nehézséget a magyar nyelv jelentette, ugyanis sátoros (cerhari) oláh cigányokként otthon cerhari cigány nyelven beszéltünk egymással, és csak *körülbelül 10 éves koromra tanultam meg rendesen magyarul*. A nyelv mellett az anyagi különbségek is problémát jelentettek, a kirándulásokról mégsem hiányoztam. Ugyan gyakran kártyán szedtem össze a pénzt ezekre a programokra, hiszen kártyázni hamarabb tudtam, mint olvasni, de legalább nem maradtam ki a közösségi élményekből. Mindenképp tanulni akartam. Láttam, hogy körülöttem nagyon nagy szegénységben él mindenki, nincs állandó munka. *Én mást akartam, és nagyon hamar tudtam, hogy ezt csak a tanulással érem el.*

Milyen tényezők befolyásolták a pályaválasztásodat?

Nagyszüleim, édesanyám a felső tagozatig sem jutottak el, de a telep többsége sem rendelkezett magasabb végzettséggel. *Olyan környezetben nőttem fel, ahol a szellemi tevékenységet nem is nevezték munkának*, ahol a munka csak a kétékezi, látható munkát jelentette. Végzős diákként mégis úgy döntöttem, nem állok meg az érettségimnél sem, továbbtanulok. Mindenki biztatott, de azért a közvetlen környezetemben számtalanszor elhangzott az is: „minek tanulsz, úgysem leszel polgármester”. Én azonban azt éreztem, hogy egyrészt sosem akarok olyan nehezen élni, mint a nagyszüleim, többet akarok az élettől, másrészt segíteni szeretnék, szegény emberekkel akarok foglalkozni, így a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karára jelentkeztem általános szociális munkás szakra. A sikeres felvételt komoly tanulás követte, másodévesként már a *Magyarországi cigányok oktatási helyzete, különös tekintettel a Demecseri Oktatási Centrum helyzetére* című dolgozatommal bekerültem a Tudományos Diákköri Konferenciára, ahol 3. helyezést értem el. 2008. június 29-én pedig valósággal történelmet írtam a demecseri cigányság körében, *én voltam az első a közösségben, aki diplomához jutott*. Szerencsésen alakult a helyzetem, már másnap el is kezdtem dolgozni, amivel valóban példát tudtam mutatni, hiszen tanultam, és amit tanultam, azzal el is tudtam helyezkedni.

Hogyan tudtál beilleszkedni a munka világába?

Az első munkahelyemen és a későbbiekben is szinte mindenhol azt *éltem meg a legnehezebben, hogy egyedüli romaként dolgoztam*. Viszont szociális területen tevékenykedhettem, valódi segítséget nyújtva ezzel az embereknek, és ez nagyon fontos volt nekem. Időközben megismerhettem a tréningezés technikáit, önismereti, kommunikációs tréningeket tartottam, a műfaj elkötelezett hívévé váltam. Jelenleg önkéntesként dolgozom az Egyesült Királyságban és angolul tanulok. Egyik nagy *célom, hogy nemzetközi ifjúsági tréner lehessek*, ugyanis facilitátorként már több nemzetközi táborban tevékenykedtem, de idáig sajnos csak tolmáccsal tudtam ezt kivitelezni.

Hogyan kezdődött mindez, hogy jutottál el nemzetközi programokig?

A romaweb.hu oldalán találtam egy felhívást, miszerint cigány fiatalokkal foglalkozó szakembereket és cigány civil szervezetek vezetőit, tagjait várják egy tréningre. Így kerültem kapcsolatba a „Fekete Sereg” Ifjúsági Egyesülettel. Csatlakoztam a programjukhoz, majd nekik köszönhetően bekapcsolódtam a Grundtvig programba, ahol Európa több országának szervezetei cseréltek tapasztalatot kisebbségek és bevándorlók integrációja témában (M3: Mobility-Minorites-Migrants; Mobilitás-Kisebbségek-Bevándorlók). Magyar, olasz, spanyol, francia, angol, lengyel és osztrák civil szervezetek vettek részt a projektben. Ennek a munkának köszönhetően eljutottam az „Alpok fővárosába”, Innsbruckba is: ez volt életem első külföldi útja, előtte soha nem léptem még át az országhatárt. *Nagyszerű érzés volt ott lennem, ma is úgy emlékszem vissza rá, mintha egy képeslapot nézegetnék*. Szakmai tekintetben szintén nagyon erős hatással volt rám ez a néhány nap, számos ország képviselőivel találkozhattam, külföldiek előtt, nemzetközi platformon szót emelhettem a cigányság érdekében, előadást tarthattam a romákról. Aztán elindult egy Leonardo projekt, szintén a Fekete Sereg és a Diagonál Magyarország szervezésében, ami a romák szakképzési és munkaerő-piaci hozzáférését elősegítő jó példák cseréjét tűzte ki célul (a program neve: MAVEN „Bölcsődtől a sírig”). A téma teljesen illeszkedett a tevékenységeimhez, így a harmadik találkozón már én mutathattam be a csoportnak (magyar, cigány, francia, angol, spanyol, osztrák, szenegáli, brazil, lengyel, kurd többféle nemzetiségű embereknek) a megyénk helyzetét.

ÖSSZEFOGÁS A HELYI FIATALOKÉRT

A „Fekete Sereg” Ifjúsági Egyesület Veszprém megyében, Nagyvázsonyban működik. 16 éve dolgoznak a helyi és környékbeli fiatalokért. Hasznos szabadidő-eltöltést biztosítanak a számukra, felkarolják a cselengőket, valamint országos és nemzetközi rendezvényeket, tréningeket, tanulmányutakat is szerveznek. A Grundtvig és a Leonardo programba 14 fiatalt vontak be, akikkel azóta is szorosan együttműködnek – mondta el Kandikó Rita, az egyesület nemzetközi kapcsolatainak koordinátora.

Mi az, amit kiemelnél ezekkel a programokkal kapcsolatban?

A két projekt több szempontból is nagy hatással volt rám. *A legfontosabb a mobilitás megtapasztalása volt, elmozdulni arról a helyről, ahol élek*. Szintén sokat jelentett más kulturális környezetből érkezőkkel találkozni és tanulni tőlük, hasznos volt megismernem más országok kultúráját és a kisebbségekhez való viszonyát. A Grundtvig programban megtapasztalhattam, a civilek mennyi mindent megtesznek azért, hogy a hazájukban élő kisebbségek, bevándorlók könnyebben integrálódjanak, tanuljanak és munkához jussanak; a Leonardo programban pedig a fiatalok munkanélküliségének kezeléséről tanulhattam, és láthattam, hogyan is végzik más kisebbségi szervezetek a mindennapi munkájukat. Új ismeretségek, kapcsolatok

szempontjából is felejthetetlen élményekkel gazdagodtam, sokat fejlődött az angol nyelvtudásom, sőt a személyiségem is, kicsivel határozottabb lettem. Minden fiatalnak ajánlom ezeket a projekteket, egy ilyen lehetőséget,

ahol lehet utazni, tanulni, világot látni, vétek lenne kihagyni. Mindenkinek ki kellene próbálnia egy ilyen tanulmányutat, ahol van rá lehetősége, hogy ne csak papíralapon tanuljon, hanem tapasztalások útján, csoportban, kreatív módon, beszélgetésekkel. Nagyon fontosnak tartom a pályázást, ami által *van esélyük a hátrányos helyzetű cigány fiataloknak is eljutni a világ különböző pontjaira*. Bizom benne, hogy a vidéki kis települések is minél jobban megismerik az ilyen a programokat, hiszen nekik nagy szükségük lenne az ezeken való részvételre, valódi segítséget nyújtana számukra a világra való kitekintés.

Az interjút készítette: Pocsuvalszki Aliz

SZAKMAI GYAKORLAT TÁVOL A CSALÁDTÓL

FEKE ANITA 22 éves, sikeresen elvégezte Szekszárdon az ápoló képzést. Ehhez egy hathetes németországi gyakorlat is hozzájárult, ahol Anita az idehaza ismeretlen szakmai ismereteknél sokkal többet kapott. Életében először járt külföldön, távol a családjától, és egy életre szóló élménnyel gazdagodott – ám mindezt itthon szeretné hasznosítani.

Most már kijelenthetjük, hogy ápolónő leszel?

Sikeresen elvégeztem az iskolát, hamarosan megkapom a bizonyítványom, és beadtam a jelentkezésem a szekszárdi kórházba. Ha minden jól megy, itt el is tudok helyezkedni, mert sok osztályon komoly hiány van ápolónőből. Ha lehet, én a műtőbe vagy a kardiológiára mennék dolgozni, de az sem baj, ha máshova vesznek majd fel.

A Leonardo programba hogy sikerült bekerülnöd?

Másfél éve indult a projekt az iskolánkban, idén tavasszal végül tizenketten mehettünk Németországba, úgy, hogy másfélszeres volt a túljelentkezés. Alapvetően a nyelvi tanfolyamokon való részvételt és a tanulmányi eredményeket vették alapul, de sokat nyomott a latban az is, hogy hátrányos helyzetű vagyok. Harmincöt kilométerre lakunk Szekszárdtól egy községben, Nagydorogon. Hárman vagyunk testvérek, édesanyám pedig nem dolgozik. Nagyon szeretne, de éppen a várostól való távolság miatt nem tud elhelyezkedni. Sajnos még csak nem is kirívó a helyzetem. *Van az iskolában egy-két tehetősebb szülő, de több az olyan fiatal, aki például most, Németországban ült először villamoson.*

Hogyan telt a hat hét Karlsruhéban?

Elsősorban a szakmai gyakorlaton volt a hangsúly, bár nyilván volt szabadidőnk is. Három helyen dolgoztunk, volt közöttük ambuláns ellátás, idősothton és kórház, kéthetes turnusokban váltottuk egymást. Nekem az otthon tetszett a legjobban, de mindenhol nagyon kedvesek és segítőkészek voltak, ahogy lehetett, bevontak miniket mindenféle tevékenységbe, ami nagyon fontos egy ilyen gyakorlaton.

Mi volt számodra a leghasznosabb tapasztalat?

A német tudásom sokat fejlődött, más így tanulni, így hallani a nyelvet, mint az órákon. A szakmai részt illetően rengeteg új eszközt ismertem meg, ami itthon nincs, és a körülmények is egészen mások. Volt például egy betegemelő szerkezet, amit idehaza sehol sem láttam eddig, Németországban is külön jogosítvány kell hozzá, de kipróbálhattam. Az is érdekes volt, hogy ott sok szakápolói feladatot az orvos végez, az ápolók pedig valóban csak ápolnak. Apróságoknak tűnik, de én *Németországban tanultam meg, hogy hogyan lehet egy ampullát egyetlen mozdulattal légteleníteni, de itthon olyat sem láttam még, hogy az infúziót nem vénába, hanem a bőr rétegei alá kötnék be.* Nagyon érdekes volt.

Mi volt a legfurcsább dolog, amit láttál?

Az emberek végtelen segítőkészsége. Amikor nyilvános fürlekéből telefonálni próbáltunk, volt, aki kölcsönadta volna inkább a telefonját, ezt többen is felajánlották, amíg ott voltunk. Idehaza olyasmivel sem találkoztam, hogy amikor a helyi járatú buszon egy idős férfinak kiszóródott a pénze, a sofőr kiszállt a fürkéjéből, segített neki összeszedni, és csak utána ment tovább. Volt, hogy autóból szóltak utánam, hogy elhagytam a kesztyűm, egy rosszul lett bácsihoz meg minden irányból rohantak segíteni a buszmegállóba. Ilyen élményből nagyon sokat gyűjtöttem odakint.

Először voltál külföldön?

Nem csak külföldön, de a családtól távol is, nyaralni sem voltunk még soha. A program keretében Franciaországba is eljutottunk, Strasbourgba, amit nagyon élveztem. *Az önállóságról is sokat tanultam*, mert bejárós vagyok, Karlsruheban pedig egy másik lánnyal kellett együtt laknom, de amennyire tartottam ettől, annyira jó volt végül.

Hogy érzed, megváltoztál a hat hét alatt?

Mindenképpen. Sokkal bátrabb lettem, jobban oda merek menni másokhoz. Meg hiányzik is. *Amikor otthon unatkozom, gyakran eszembe jut az a nagy város a nyüzsgésével*, a nagy, félig fedett, félig nyitott fürdőjével, az a sok kedves ember, a kirándulások.

Munkát nem ajánlottak Németországban?

De igen, de egyelőre az a hat hét is sok volt a családom nélkül. Nem mondom, hogy soha, de most mindenképpen itthon szeretnék elhelyezkedni, közel maradni a szeretteimhez.

ÉVEK ÓTA KERESTEK SZAKMAI PARTNERT

A Tolna Megyei Szent László Szakképző Iskola (TISZK) Egészségügyi-Szociális Szakképző Tagintézmény Leonardo projektjének koordinátora Gerhátné Palásti Mariann volt.

„Hosszú évek óta kerestünk külföldi partnert, de egészen eddig a programig nem találtunk. Pedig az iskola presztízsiének és az itt végző diákoknak sem mindegy, hogy van-e nálunk külföldi szakmai gyakorlati lehetőség. Ezért is örültünk nagyon, hogy Karlsruheban ilyen szeretettel és segítőkészen fogadtak bennünket.”

A koordinátor kiemelte: „Tolna a régió legrosszabb helyzetű megyéje, nagyon sok gyermeknek nem dolgoznak a szülei, sokan élnek kis településen, így Anita helyzete messze nem egyedülálló. Ha nincs ez a program, a legtöbb részt vevő fiatal talán soha nem jut el Németországba vagy Franciaországba.”

A szekszárdi intézmény májusban nyerte el a második ilyen pályázatát, így a program folytatódhat, a német partnerek pedig hamarosan meglátogatják őket.

Az interjút készítette: Barabás Béla

KELLEMEST A HASZNOSSAL: BŐRTÁRGYKÉSZÍTÉS A RIVIÉRÁN

Napsütés, tengerpart, Granada, Picasso múzeum – a szakmai tanulságok mellett ezekről az izgalmakról mesél legszívesebben spanyolországi útjára emlékezve JURCA KRISZTIÁN, akit a bőrtárgykészítő szakma elsajátításában segített a Leonardo program. A Hallássérültek Tanintézetének diákja 2009 őszén töltött el öt hetet Malagában, hogy szakmai gyakorlattal és nemzetközi tapasztalattal egészítse ki tanulmányait.

Hasznos hétköznapok, élménydús hétvégék

„Három tanár is utazott a nyolc diákkal Spanyolországba, rájuk a folyamatosan felmerülő tolmácsolási feladatok miatt volt nagy szükség” – kezdi az élménybeszámolót Krisztián, akinek jelelését tanára, Mecs Tamás, a Leonardo program koordinátora fordítja. „Nagyobb részben a projekt házigazdája szervezte meg és osztotta be nekünk a gyakorlatunk heteit. Mindenféle hasznos szakmai teendőt tervezett, és segített a szabadidő, a hétvégék programjának kiválasztásában, megszervezésében is. Minden héten hétfőtől csütörtökig más-más szakmai programon vettünk részt a csoporttal: bőrrel foglalkozó üzemeket látogattunk meg, áruházakat, bőrelőkészítő telepet, sőt, vágóhidat is. Péntekenként az erőnlétünkről gondoskodtak a szervezők, ez mindig sportnap volt: úsztunk, kosárlabdáztunk, konditerembe mentünk.” Krisztián hangsúlyozza, hogy a szakmai részt is nagyon élvezte, de érthető módon a hétvégeket legalább ennyire: akkor következhetett a gyönyörű spanyol táj, a világhírű konyha, a történelmi emlékek felfedezése, a kulturális programok, a tengerparti ejtőzés.

Az élmények összegyűjtésekor izgatott jelelésbe kezd Krisztián, tanára alig győz tolmácsolni: Gibraltár, Granada és az Alhambra, a malagai vár, az Alcatraz, delfinnéző hajózás a nyílt tengeren, Picasso múzeum. „Ronda!” – ugrik még be Krisztiánnak a vár, közepén szakadékkal, és az aréna, ahol az ország első bikaviadalát rendezték. Úti élményeire legalább olyan szívesen emlékszik, mint a program szakmai hasznaira – pedig utóbbiból is akadt bőven.

Szakmailag is gazdagodtak

„Mias településen például egy magánvállalkozó fogadott minket, ott is eltöltöttünk egy hetet. Övet, pénztárcát, szemüvegtokot készítettünk. Ahhoz képest, amiket addig ismertünk, jóval gépesítettebb volt a bőrtárgy-készítés, és az egész bőrkultúra nagyon más. Az iskolában nagyon manuálisan tanultunk mindent, ott viszont sok új géppel találkoztunk, mint ragasztógép, lyukasztógép, meg hasonlók” – számol be a Leonardo gyakorlati hasznairól Krisztián. „Spanyolországban sok olyan területen szerezhetünk gyakorlatot, amiket itthon sosem láttunk azelőtt. Nemcsak tárgyak, hanem például bőrruhák készítését is végigkövettük, de láttunk szőrmés dolgokat és találkoztunk prémfeldolgozással is. Itthon a teljes bőrfeldolgozásnak inkább az első, előkészítő fázisában dolgoztunk azelőtt, kint viszont jobban megismertük a befejező szakaszt, a kezelést, a szárítást. Ami még nagyon érdekes volt nekem, az a számítógépes tervezés, ilyesmit korábban sosem láttam, ott viszont ki is próbálhattam én magam is, hogy működik egy ilyen program.”

Integráció: különbségek és hasonlóságok

A tanulók arra is kíváncsiak voltak, hogyan működik a hozzájuk hasonló diákok oktatása Spanyolországban. „Két helyi iskolában is jártunk, integrált intézményekben. Spanyolországban 2005 óta nem léteznek szegregált iskolák, hogy a siket diákok is együtt tanulhassanak a többiekkel” – avat be Krisztián. „*Nem emlékszem, hogy láttam volna olyat, ahogyan a siket tanulók a hallókkal kommunikáltak*, nem jellemző, hogy csak úgy odamennek egymáshoz. Jeltolmács, fejlesztőpedagógus dolgozik velük, ez segíti őket, de a barátkozásban nem feltétlenül. Szerintem így nem tökéletesen valósult meg az integráció” – vallja, de abban egyetértenek tanárával, hogy rövid idő telt el a törvény bevezetése óta, így ez a folyamat még javában zajlik. Azt mondja, neki nem hiányzik itthon az integráció, jól érzi magát a siketek tanintézetében. Az iskolában egyébként a spanyol nyelvet is megfigyelhették, de azt mondja, nem sok hasonlóságot látott a mienkkel. Folyamatban van viszont az egységes jelnyelv kialakulása” – teszi hozzá bizakodva.

A helyi érdekvédő szervezetnél is jártak – a „spanyol SINOSZ-nál”, ahogyan Krisztián utal rájuk, ahol kiderült: egészen hasonló problémákat igyekeznek megoldani az ottani érdekvédők. Leginkább azon lepődött meg, hogy kint semmilyen, a fogyatékos emberek számára biztosított közlekedési kedvezmény nem létezik, ami nagyon megnehezítheti a hétköznapokat. „Az érdekvédőktől megtudtuk azt is, hogy a legnagyobb gondjuk, hogy nem kapnak munkát. Ez itthon is ugyanakkora probléma.”

Több szakmával talán könnyebb

Nehéz témát feszegetünk, amikor a spanyolországi tapasztalat gyakorlati hasznosításáról esik szó, mivel nem könnyű elhelyezkedni. A hazai szakmai esélyeket számba véve Krisztián borúlátó: „Hol van egyáltalán munka? A pécsi bőrzüem már megszűnt, Tolna megyében működik még, de nagyon kevés a lehetőség, és nem is fizetnek jól ebben a szakmában.” A Krisztiánnal együtt kiutazó diákok közül öten már dolgoznak, de egyikük sem a szakmájában. Ő is elpanaszolja, hogy *egy fogyatékossgal élő fiatalnak a hazai törvényi „mankók” ellenére sem egyszerű munkát találni*. Munkaerő-piaci esélyeinek javítása érdekében ezért további három évet tölt a Hallássérültek Tanintézetében: jelenleg másodéves számítógépszerező-karbantartó szakon.

A Leonardo programmal Spanyolországban töltött hetekre pedig nagy lelkesedéssel emlékszik vissza. Bár a beszélgetés ideje alatt a koordinátor is végig segített a megértésben, amikor azt kérdezem Krisztiántól, hogy mi volt a legjobb a kint töltött időszakban, nincs is szükség tolmácsra: minden – mondja, ahogyan két kezével nagy kört ír le a levegőben.

TÖBB MINT SZAKMAI TAPASZTALAT

„Nagyon meg voltunk elégedve a Leonardo programmal” – mondja Mecs Tamás, az iskolai Leonardo program koordinátora. „A diákok számtalan élménnyel lettek gazdagabbak, nagyon sok hozadéka volt számukra ennek a külföldi tapasztalatnak. Egyrészt persze szakmai szempontból, de emellett a kultúra megismerése is sokat adott nekik: a múzeumok, a látnivalók kiváló terepei voltak a tanulásnak. Jó volt, hogy a pénz, amit kaptunk, tökéletesen fedezte a költségeinket, emiatt nem kellett aggódnunk. A diákok apartmanokban laktak, a reggeli biztosítva volt, de külön ösztöndíjat is kapott mindenki az egyéb étkezésekre. Ezt is meg kellett tanulniuk beosztani.”

Az interjút készítette: Balogh Fruzsina

A COMENIUS SEGÍTETT A PÁLYA-VÁLASZTÁSBAN

BORBÉLY VIKTOR és BORBÉLY DÁVID az orosházi Táncsics iskola Vörösmarty Tagintézményének tanulói voltak. A testvérpár részt vett a Comenius programban, amelynek révén eljuthattak külföldre, és olyan életre szóló élményeket szereztek, amelyek meghatározták továbbtanulásuk irányát is. Viktor a projekt miatt kapott kedvet a nyelvtanuláshoz, és jelenleg két tanítású nyelvű iskolába jár. Dávid pedig, aki korábban csak hobbiból foglalkozott robotikával, matematika tagozaton folytatja a tanulmányait.

„Idegen országban is meg tudtam értetni magam”

„Iskolánk olasz és török partnerekkel vett részt a pályázatban, amelynek révén eljuthattam Olaszországba. Pályázatunk témája a népcsoportok közötti különbség volt” – mondta az idősebb testvér, Viktor, aki jelenleg a békéscsabai Széchenyi István Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium diákja. „Az óvodában kezdtem angolul tanulni, majd az iskolában folytattam. *Annak ellenére, hogy nem volt lehetőségem külön tanárhoz járni, jól ment a nyelvtanulás, és épp emiatt kerültem be a programba.*”

A 17 éves orosházi fiú elmesélte, hogy írtak angolul egy anyagot a magyar szokásokról, hagyományokról, a nemzeti ünnepekről, és ebből készítettek közös kiadványt a külföldi partnerekkel. A programban részt vevő diákok és pedagógusok Olaszországba is eljutottak. Viktor szívesen emlékszik vissza az út minden részletére. „Családoknál szállásoltak el bennünket. Én egy tipikus olasz családhoz kerültem, és olyan volt az egész, mint a filmekben. Nagyon hangosan, temperamentumosan éltek, ugyanakkor nagyon kedvesek voltak. Óriási a különbség az ő életszínvonaluk és a miénk között. Csodaszép volt a házuk, megvolt mindenük, és úgy láttam, könnyebb a megélhetésük.”

A gyerekeket elvitték a helyi iskolába is. „*Nagyon szabadszellemű volt az oktatás! Volt, aki órán felállt és oda-ment a társához, mert mondani akart valamit, a tanár pedig hagyta.* Az is furcsa volt, hogy ott – fiatalok és idősek is – este éltek társasági életet. Nálunk, Orosházán este 9-kor szinte minden bezár, kihaltak az utcák, ott viszont akkor kezdődik az élet. Elvittek egy olasz étterembe is, ott ettem életemben először polipot. Kicsit sokkoló volt, de a tésztáik, azok isteni finomak!”

Viktor szívesen emlékezik vissza a projekt olasz és török résztvevőivel eltöltött nemzetközi estekre is. Műsorral kedveskedtek egymásnak, bemutatták a népszokásaikat. Voltak közös éneklések, táncok.

„Életemben először ott, Olaszországban tapasztaltam meg, hogy igazából mire is jó a nyelvtanulás. Egy teljesen idegen országban is meg tudtam értetni magam. Ez csodálatos érzés volt és nagyban befolyásolta a továbbtanulásomat. *Ez az út segített dönteni abban, hogy két tanítási nyelvű középiskolában folytassam a tanulmányaimat.*”

Robotika – egyszerűen

Öccse, Borbély Dávid, két évvel fiatalabb. Ő most, a 2012/2013-as tanév végén ballagott el a Vörösmarty iskolából. A Comenius program révén – amiben az iskola svéd, észt és osztrák partnerekkel közösen vett részt – 12 évesen jutott el Svédországba. Dávid érdeklődési területe a robotika, ami szerinte leegyszerűsítve a következőt takarja: légó + informatika.

Az orosházi Vörösmarty iskola kiemelt feladatként kezeli a tehetség gondozást. Dávid 6. osztályos korában csatlakozott az egy évvel korábban elindított szakkörhöz, ahol programozást, műszaki ismereteket, fizikát tanultak, és csiszolták a robotikával kapcsolatos ismereteiket. A szakkörön belül egy kisebb csapat alakult ki, akik nyolcadikos korukra olyan szintre jutottak, hogy már előadásokat is tartottak, nemcsak itthon, hanem külföldön is. *Nemrégiben ír informatikus pedagógusok jártak az iskolában, akiket lenyűgözött a fiatalok, köztük Dávid robotika terén szerzett tudása.*

„A programnak köszönhetem, hogy eljutottam Svédországba, ahol számomra a robotika játszotta a főszerepet. Szerveztek egy versenyt is, ahol az volt a feladat, hogy építeni kellett egy robotot, aminek egy CD-t kellett felvennie és meghatározott helyen letennie. *A versenyen az én robotomnak sikerült legpontosabban teljesítenie a feladatot, amire nagyon büszke vagyok!*” Az eredmény értékét növeli, hogy míg a magyar fiú szakkörön ismerkedett a robotikával, addig a svéd gyerekek ezt iskolai tantárgyként tanulták.

A robotika mellett a helyi szokások megismerése is nagy élményt jelentett az orosházi fiúnak. „Meglepett, hogy az iskolai menzán valódi svédasztal volt. Óriási választék volt az ételekből: hatféle köretből, hatféle húsból és háromféle zsírszegény tejből lehetett választani, ami Magyarországon elképzelhetetlen. De zseniális a svédek tömegközlekedése is: gyors, pontos és halk. Nagyon tetszettek még a felhőkarcok, és életemben először a tengert is láthattam!” Dávid kiemelte, hogy a robotika terén sok új dolgot tanult, lesett el az út során. Olyan eszközökkel is találkozott, amelyek itthon még nem állnak rendelkezésre. A program során még közelebb került hozzá ez a terület, *így komolyabban elkezdett matematikával és fizikával foglalkozni, és a tanulmányait matematika tagozaton fogja folytatni.*

FONTOS AZ ELKÖTELEZETTSÉG

Az iskola 2005 óta folyamatosan részt vesz a Comenius programban. Projektjeik közül hármat felterjesztettek a Tempus Közalapítvány Nemzetközi együttműködési kultúráért pályázatra is. „Egy-egy projektbe több száz diákot is bevonunk, akik közül a legaktívabbak utazhatnak külföldre” – mondja Aminné Móricz Márta pedagógus, az iskola Comenius projektjének koordinátora. „A Borbély testvérek esetében mérvadó volt az iskola, illetve a pályázat iránti elkötelezettségük, a sokoldalúságuk, illetve a nyelvismeretük. Ugyancsak szempont volt, hogy hátrányos helyzetűek. Az italautomata-szerelő édesapa és a jelenleg munkanélküli cukrász édesanyja nem tudta volna megteremteni a gyerekek számára a külföldi tapasztalatszerzés lehetőségét. Ha nincs a Comenius program, nem jutottak volna el Olaszországba, illetve Svédországba.”

Az interjút készítette: Kovács Erika és Papp László

KIBÚJNI A CSIGAHÁZBÓL – ÖNBIZALMAT ADOTT A COMENIUS

KECSKEMÉTI MÁRIA, a Terézvárosi Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola és Szakiskola tizenegyedikes tanulója a „Let's experience Retro” című Comenius projektben vesz részt. Az elmúlt évben megismerte a korszak hangulatát, számára vicces zenéit, ruháit, tárgyait, de ennél többet is kapott. A diszlexiával és diszgráfiával küzdő lány jól megtanult angolul, valamint nagyfokú önbizalomra tett szert, így ma már bátran tart előadásokat a diáktársai előtt.

Internetezés helyett túra és retróbuli

„Öt ország diákjai vesznek részt a programban, a folyamat végeredménye egy közös társasjáték lesz. Kérdőíveket készítettünk: megkérdeztük a szüleinket, nagyszüleinket, hogy miket csináltak délutánonként meg hétvégén, amikor még nem volt internet, Facebook, okostelefon” – meséli Mária a projektjük lényegét. „Anyu szívesen emlékszik erre az időszakra, végignevette, amikor az úttörő meg kisdobos élményeiről mesélt. Szóba került az önkéntesség is: rácsodálkoztam, hogy a gyümölcszedés nyaranta úgymond kötelezőnek számított. Érdekes volt viszont, hogy ezeket leszámítva nem sokban különböztek a magyar, az olasz vagy éppen az angol szülők programjai.”

Mária kilencedikben még csak a háttérben dolgozott, segített az osztálytársaknak, és hallgatta az utazásokról szóló beszámolókat. Tizedikben ő is bekapcsolódott az akkor induló programba, és azóta aktív résztvevő, így a retroprojekt eddigi két külföldi találkozájára is elutazhatott Olaszországba, illetve egy walesi farmra. Mária lelkesen mesél az utakról: „Minden találkozón tartunk egy számítógép- és mobilmentes napot, ez érdekes módon nem is okozott gondot. Nekem legnagyobb élmény a londoni városnézés volt, meg a márciusi olaszországi retróbuli. Anyukámat és a tanárokat is kikérdeztem, milyen ruhákat hordtak akkoriban, az ő elmondásuk alapján választottam a lábmelegítőt, a nagy fülbevalókat, a feltűrt ujjú farmeringet. Nagyon vicces volt.”

Közös munka, közös nyelv

A projekttalálkozók számtalan élményt és fejlődési lehetőséget tartogattak számára. Minden utazásra hónapokat készülnek: a társasjátékhoz készítenek kérdéseket, feladatokat tartalmazó kártyákat, valamint táblázatokat, prezentációkat szerkesztenek. De a program kevésbé szakmai részei is hasznosak. Mivel Mária rendszeresen táncol, és klubokba, versenyekre is jár fellépni, minden alkalommal ő készített koreográfiát, amit betanított a többieknek a találkozón. „Először nehezen oldódtam fel, de aztán megismertük egymást. Esténként együtt hülyéskedtünk és persze táncoltunk” – mondja az egyébként visszahúzódozó lány. Szívesen mesél arról, hogy bár a zenei ízlésben akadtak eltérések, a közös tánc, a zene mindig felszámolta az esetleges személyes különbségeket és a nyelvi akadályokat is.

A diákok a találkozók közötti időszakokban sem tétlenek. „Folyamatosan tartjuk egymással a kapcsolatot. Van egy saját Facebook-csoportunk, ott szoktunk beszélgetni. Ezen kívül közösen készítünk egy külön weboldalt a programnak és egy online magazint, abba is írunk cikkeket.”

Leküzdeni a nehézségeket

Ezek az összetett feladatok szinte észrevétlenül, számos téren hoztak magukkal fejlődést. „Nagyon sok hasznava van, hogy bekerültem a programba. Először is, hogy kijuthatok ezekbe az országokba. Sokat fejlődött a nyelvtudásom. *Az angolok hadarnak, az olaszok meg nagyon erős akcentussal beszélnek, de már megértem őket.* A számítógépes készségeim is sokat alakultak, hiszen Excel táblákat, bemutatókat gyártunk, és a kártyákat is géppel szerkesztjük.”

Máriának kilencedikben – az ötéves képzés első, heti tizenkét angolórával járó évében – sok gondot okozott az angol szavak tanulása, ekkor derült ki, hogy diszlexiás és diszgrafiás. Fejlesztőpedagógushoz kezdett járni. „Bámulatos a fejlődése” – meséli Szűcs Marianna angoltanár, a projekt koordinátora. „Nem csak az angol helyesírása, de az egész személyisége rengeteget fejlődött a projekt hatására.” Maga Mária is büszke erre. „A saját bőrömmön tapasztaltam meg a program előnyeit: bátrabb lettem, nem izgulok már annyira, amikor prezentációt kell tartani, és oda merek menni például megkérdezni valamit a külföldi diákoktól.” Ahogyan az is növekvő önbizalmáról árulkodik, hogy az utazásra készüléskor még azt mondta, nem fog részt venni a walesi vadvízi evezésen, majd a helyszínen mégis úgy döntött, belevág.

Kemény munka – profi prezentáció

A roma származású diáklány saját bevallása szerint sokan irigykednek azokra, akik kiutazhatnak, de sok munka is van mindebben. „*Vannak, akik irigyelnek, kérdezzetnek, de maguk mégsem tesznek semmit, hogy bekerüljenek.* Ha valaki beszél, az arra ösztönöz, hogy még keményebben dolgozzak. Plusz hozadék, hogy mára a Comenius-részvétel egyfajta presztízszt jelent az iskolában.”

Marianna tanárként még több apróságban vesz észre fejlődést. „Határidőre teljesíteni, csapatban dolgozni, elköteleződni hosszú távra a sok pluszmunka mellett – ez mind nagyon hasznos volt Mária számára. A diszgráfia ellenére ma már rendszeresen cikkeket, fogalmazásokat ír. Ő is elsajátított egyfajta alap-igényességet: ha valamit kiad a keze közül, akkor abban ne legyen hiba. Megtanulta, hogyan tartson prezentációt – akár olyan szempontból is, hogy akkor kicsit figyelmesebben válassza ki a ruháját.” Mária mindezt nagyon hasznosnak érzi a jövőre nézve is, hiszen egyszer marketinggel, reklámmal szeretne foglalkozni. „Szeretnék új dolgokat tanulni és emberekkel kapcsolatot tartani” – vallja – „mindehhez nagyon sokat adott ez a tapasztalat.”

SZORGALOMMAL A HÁTRÁNYOS HELYZET ELLEN

„A projektbe nem csak annak volt esélye bekerülni, aki a legjobb, hanem annak is, aki aktívan részt vesz a munkában” – avat be a program koordinátora, Szűcs Marianna. „Olyan gyerekek utaztak ki, akiknek pár éve esélye sem lett volna erre, de szorgalommal, a kemény munka eredményeként ők is bekerülhettek. Minden úton volt velünk olyan diák, aki sosem volt még külföldön, sosem repült, nem volt útlevele. Nem csak tanulási nehézségekkel küzdő diákok utaztak velünk, akiknek nagyon sok fejlődést jelentett ez a program, hanem szociálisan nehéz helyzetben élők is. Némelyeknek gondot jelentett, hogy legyen egy túracipője, egy kabátja, amit elhozhat. Számukra a részvétel hozadékai még jelentősebbek. A külföldi utak során megtapasztalhatták a kulturális különbségeket, és azt, hogy viselkedésükkel nemcsak az iskolát, de az egész országot is képviselik. Azt hiszem, ez fontos tapasztalat.”

Az interjút készítette: Balogh Fruzsina

A VILÁG KINCSEINEK MEGISMERÉSE

TÖRÖK ANITA textilrajzoló és modelltervező. A húszéves lányt a ruhákon túl a művészet szeretetéhez is elvezették a középiskolai évek. A céltudatos fiatal sokat köszönhet a Modell Divatiskolának és a Comenius programnak, amelynek révén eljutott Londonba, közelebb kerülve ezzel álmai megvalósításához.

14 évesen már biztos pályaelképzeléseid voltak? Könnyű volt számodra az iskolaválasztás?

Nem, sőt másképp is alakult a dolog, mint ahogyan elképzeltem, de utólag már egyáltalán nem bánom. A ruhák szeretetét, a varrást szinte a génjeimben hordozom, mivel édesanyám 15-20 éven keresztül, amíg az egészségi állapota engedte, varrónőként dolgozott, nagymamám szintén. Az ő ügyességüket, türelmüket csodálom, hozzájuk képest én sokkal inkább elméleti ember vagyok. Mindenképp nekik köszönhetek egy fontos irányt az életemben, hiszen végül az általános után a Modell Divatiskolába vettem fel, itt végeztem textilrajzoló és modelltervező szakon. Először kicsit csalódott voltam, és *nagyon nehezen szoktam meg, hogy többnyire napi 8 órát töltünk az iskolában*, de megszerettem, nagyon sokat kaptam ettől a helytől, a tanáraitól.

Voltak-e olyan mérföldkövek, meghatározó élmények, amikre úgy emlékszel vissza, fontos változást hoztak, alakították a középiskolához való viszonyodat?

Nagyon sok izgalmas, érdekes tantárgyunk volt, a közismereti tárgyak mellett pedig szaktárgyakat is tanultunk. Én leginkább a művészeti órákat szerettem, mert a rajzolás engem pihentet. Tizenegyedikben a művészettörténet órákon végképp felébredt bennem a tudásvágy, a műalkotások iránti szeretet. Egyre erősebben érdeklődtem a téma iránt, ezért többször vettem részt műelemző versenyeken, egyre jobb eredményekkel, míg *tavaly első helyezett lettem a Gondolattúra a Ludwig Múzeumban nevű kortárs műelemző versenyen*. Ennek elérésében sokat segített a Comenius program is.

Hogyan kerültél kapcsolatba a Comenius programmal?

Acsai Vera művészettörténet tanárnő ajánlotta a figyelmembe a 12. év februárjában. Akkor már régóta futott nálunk, de nekem ott volt a nyakamon az érettségi... *A londoni utazás lehetősége viszont annyira vonzó volt, hogy kicsit a vizsgákra való készülést is háttérbe szorítva, jelentkeztem.*

Pontosan milyen projekt volt ez, miről szólt?

A SEE Fashion Comenius projekt nevében a rövidítés a „fenntartható, környezettudatos, etikus” kifejezéseket takarja. Végig olyan ötletekben kellett gondolkodnia a résztvevőknek, amelyek eleget tesznek ezeknek az elvárásoknak. A közös munka során először témát kellett keresnünk. Az alapfeladat az volt, hogy természetes és organikus anyagokból készítsünk ruhákat, végül egy vászonanyagot választottunk, mintaként pedig a mákgubót és napraforgót. A díszítéseket is a természetesség jegyében terveztük meg, szalaghímzéssel, hagymahéjból nyert színezékre épülő batikolással és egy bőrműves mintával dolgoztunk. Mindent mi magunk csináltunk, a terveket, a kivitelezést egyaránt, nekem például a hímzés hobbimmá is vált ez idő alatt. Aztán eljött a várva várt pillanat: utaztunk!

Milyen tapasztalatokat szerezte a külföldi út során?

Az angol és a magyar résztvevőkön kívül Franciaországból és Németországból érkeztek csapatok, így az egész program egyik legfontosabb élménye a velük való együttműködés volt. *Nagyszerű érzés megélni, hogy szinte családként dolgoztunk együtt, és hogy a csapatmunka tanulható.* Másrészt nekem nagy álmom, célom a világ kinézetének megismerése. Szeretnék utazni, világot látni és a lehető legtöbb múzeumot megnézni, London pedig ebből a szempontból fantasztikus volt. Sosem gondoltam volna, hogy ilyen fiatalon eljuthatok oda, és ennyi csodálatos műtárgyat láthatok élőben. Mi anyagi szempontból nem engedhetünk meg magunknak ilyen utazásokat. Édesanyám beteg, így dolgoznom kell. *Azért takarékoskodom – nagyon sok mindent meg is vonok magamtól –, hogy az álmaim valóra váljanak, így ezt az utat hatalmas ajándékként éltem meg.*

Okozott valami problémát a projekt során?

Nagyon féltem a külföldiekkel való találkozástól, az első este azonban az ismerkedésről, az angoltudás előcsalogatásáról szólt, ami meglepően könnyen ment. Gördülékeny volt a kommunikáció, barátságok is születtek a programnak köszönhetően. Nagyon komoly, hónapokon át tartó előkészületek előzték meg a találkozót, sok energiát, időt áldoztunk a felkészülésre. Talán ez volt a legnehezebb az egészben: délutánonként, gyakran 4 óra után még bent maradni az iskolában. De megérte! Csodálatos érzés volt egy nemzetközi divatbemutatón viszontlátni az általunk tervezett, készített ruhákat. Nem számítottunk rá, hogy ennyire profi lesz az egész, valódi kifutón vonultak a modellek, végignézhettük az összes ország kreációit. Tényleg bámulatos pillanatok voltak ezek, hatalmas élményt jelentett.

Mit profitáltál abból, hogy részt vettél a Comenius programban?

Mindannak láttán, amit ott tapasztaltam, még inkább kedvet kaptam a tanuláshoz. Az iskola nagyon modern, felszereltségében, szemléletében egyaránt 21. századi. Tervezőteremtől a kiállítóterig minden biztosítva van a diákok számára, a különböző szakokon tanulók pedig együtt dolgoznak, így közösen gondolkodva, egymást inspirálva nagyon kreatív dolgok születnek. Az idei vizsgamunkám elkészítése is könnyebben ment a tavalyi projektből tanulván, miután ott elsajátíthattam a tervezéstől a kivitelezésig tartó munkafázisok teljes ívét, amit azelőtt inkább csak elméletből ismerhettem.

LEHETŐSÉG ÉS INSPIRÁCIÓ

„Fontosnak tartjuk megmutatni, hogy hátrányos helyzetből indulva is meg lehet mindezteni” – mondja Benczik Judit, a projekt koordinátora. „Több olyan diákunk van, akinek az iskola mellett dolgoznia is kell. Az egyik csapattag például remekül beszél angolul, rendkívüli módon érdeklődik a stílus és a tervezés iránt, de a Comenius projektünk nélkül nem juthatott volna ki Londonba. Az ott látott legfrissebb stílusjegyek akkora hatással voltak rá, hogy azóta kinti iskolára gyűjt, mert Londonban szeretne tanulni. Anita pedig a művészettörténet terén számít igazi tehetségnek, kiemelkedően jó képességű, nagyszerű a látásmódja. Számára is óriási lehetőség és inspiráció volt a továbbtanuláshoz, hogy kijuthatott az Egyesült Királyságba, ahol szaktanár segítségével tudta megnézni a National Gallery gyűjteményében található festményeket eredetiben. Önerőből nem lett volna lehetősége kiutazni, pedig hatalmas lendületet adott neki ez az út az egyetemi felvételijéhez.”

Az interjút készítette: Pocsuvalszki Aliz

EGYMÁS MEGISMERÉSE A LEGFONTOSABB

Amikor az M30-as autópálya véget ér, és az ember ráhajt egy számozatlan alsórendű útra, megváltozik a falvak képe. Borsod láthatóan nem tartozik az ország szerencsés feléhez, Edelény azonban nemcsak a környező falvakhoz képest rendezett. A központban megtalálhatók a nagy élelmiszerláncok boltjai, szomszédságukban van a Szent János Görögkatolikus Gimnázium és Szakképző Iskola szépen felújított épülete. Csillogó szemű fiatal lány ül velem szemben, ő LUKÁCS MARTINA tizenegyedik osztályos tanuló, az iskola első Comenius projektjének egyik résztvevője.

Hogyan lettél a Comenius csapat tagja?

Amikor meghírdették a programot, azonnal jelentkeztem, de sajnos voltak nálam jobb németesek is. Alig két héttel a projekt indulása után azonban az egyik lány lemondta, így csapattag lehettem. *Szerettem volna gyakorolni a németet, kapcsolatokat építeni, megismerni más országokat*, ezért nagyon örülök, hogy végül sikerült.

Kicsit furcsa, hogy Edelényben, mintegy 200 kilométerre a Dunától fut „A Duna a múlt ajándéka, a jövő záloga” című projekt...

A mi iskolánkban környezetvédelmet is tanítanak, itt folyik a Bódva, a projekt pedig általában a víz és az ember viszonyáról szól. Az igaz, hogy a másik három iskola közelebb van a Dunához, de szerintem nem ez a lényeg, hanem egymás megismerése. A környezetvédelem mellett a szeptemberben kezdődő második részben éppen ez fog történni, különböző kulturális – történelmi, zenei – témák szerepelnek a programok között.

De már eddig is rengeteg élményben volt részünk. Tavaly novemberben két német (a dillingeni és a bogeni), valamint egy pozsonyi iskola diákjait, tanárait láttuk vendégül. Vizsgáltuk a Bódva élővilágát, elvittük a vendégeinket a Fővárosi Állatkertbe, voltunk a miskolci termálfürdőben. Bejártuk az egész környéket. Én a szervezésben vettem részt, kísértem őket, tolmácsoltam, de a bódvai vízminta elemzését már a környezetvédelmet tanulók végezték. *Az egész iskola részt vett a programokban.*

Mi történt a partner iskolák diákjainak látogatása után?

Mi hatan, diákok, bemutató előadásokat készítettünk a különböző programokról. Az összefoglaló angol nyelvű prezentációt idén áprilisban Dillingenben az egész iskola és a másik három iskola csapatai előtt mutattunk be. Az én témáim a Bódva élővilága és a miskolci termálfürdő látogatás volt. Még az augsburgi regionális tévé is tudósított rólunk!

Családoknál laktatok Németországban. Milyenek voltak az emberek?

Minden ragyogott a házban, és mániákusan egészségesen étkeznek. Rengeteg salátát esznek, amit furcsának találtam, azóta viszont itthon én is több salátát eszem. A hely vidékies volt, kicsit olyan, mint egy hatalmas falu, de mégis város volt. Minden nap elég későn fejeztük be a programokat, így az esti időtöltést a család lovainak sétáltatása, simogatása jelentette.

Könnyen meg lehetett érteni a helyi akcentust?

Igen, inkább a sebességgel volt problémám, *olyan gyorsan beszéltek, hogy többször meg kellett kérjem őket arra, hogy ismételjék meg lassabban.* A nyelvtanulás szempontjából is nagyon hasznos volt ez az út, és még hasznosabb

lesz a második németországi kirándulás. Kicsit félttem előtte, hogy milyen lesz, de végül, úgy érzem, nem volt gond a kommunikációval.

Hogyan folytatódik a program?

Szeptemberben Bogen következik. A mostani téma a kultúra, s mi egy néptánc előadással készülünk. Az egyik iskolatársunk, Lakatos Róbert nagyon jó néptáncos, ő fogja megtanítani nekünk a táncokat. Jövőre pedig Pozsonyban zárul a projekt.

Mi volt a legemlékezetesebb élmény?

A dillingeni út nagy élmény volt számomra. Rengeteg érdekes programon vettünk részt, és nekem hatalmas élmény volt a vízierőmű megtekintése, de a legemlékezetesebb a repülés volt, mert életemben először ültem repülőn.

Budapest több mint 200 kilométerre van innen, már odáig sem könnyű eljutni. Nem érzed úgy, hogy az edelényiek hátrányos helyzetben vannak?

(Martina a beszélgetés alatt most először nem válaszol azonnal.)

Az ország nyugati feléhez képest nálunk mondhatni nyomor van. Ráadásul a 2010-es árvíz is nagy károkat okozott. Sokaknak ki kellett költözniük az otthonukból. Kevés a munkalehetőség, az emberek egy része segélyből él. Nekem két nővérem van, édesanyámnak nincs munkája. Ha a Comenius program nem lett volna, nem tudtam volna eljutni Németországba, a szüleim nem tudnak anyagilag segíteni.

Jövőre érettségizel. Utána hogyan tovább?

Szeretnék egyetemre menni, de előtte 1-2 évre mindenképpen kimegyek dolgozni Németországba. Kint él az unokatestvérem, ő majd segít elhelyezkedni.

Milyen szakra szeretnél jelentkezni?

A testvéreim mindketten az egészségügyben dolgoznak nővérként, illetve ápolónőként. Én mást szeretnék. A médiában szeretnék dolgozni, bemondóként vagy műsorvezetőként.

Kommunikációs szakokon államilag finanszírozott helyre szinte csak maximum pontszámmal lehet bejutni...

Igen, ezért is megyek Németországba dolgozni. Az egyetem után a fővárosban szeretnék valamelyik tévénél elhelyezkedni.

A COMENIUS TERET AD A KREATÍV GONDOLATOKNAK

Az edelényi Szent János Görögkatolikus Gimnázium és Szakképző Iskola most először vesz részt Comenius projektben. Az iskolának azonban komoly gyakorlata van a nemzetközi együttműködések terén, hiszen Edelény testvérvárosaiba már többször szerveztek tanulmányutakat. A projekt koordinátora kiemelte, hogy a Comenius program tág teret ad a kreatív gondolatoknak, és nagy előnye, hogy a gyerekek utazásainak költségei nem terhelik az amúgy is nehéz helyzetben lévő családokat. „A részt vevő gyerekek közül sokan rendszeres nevelési támogatásban részesülnek, szinte minden családban van munkanélküli. A gyerekek nagyon lelkesek, nyitottak, élvezik a közös tevékenységet” – mondta Kristóf Lászlóné, az idegen nyelvi munkaközösség vezető tanára.

Az interjút készítette: Krausz Jenő

A MEGHATÁROZÓ GYÓGYNÖVÉNYKERT

Szemüveges. Első pillanatban TASI FANNI ennyiben tér el az átlagtól. A vékony, kedvesen mosolygó 22 éves lány speciális nevelési igényű, azaz kicsit nehezen ír, olvas, számol. Jó tanuló, valamelyest beszél angolul is – ezekre pedig szüksége volt, amikor öt évvel ezelőtt elindult az iskola Comenius projektje. A résztvevőket ugyanis a jól tanuló, jó magatartású tanulókból választották ki. Az ifjú hölgy most második szakmáját szerzi a Martin János Szakképző Iskolában. Naponta jár be a közeli, 2600 lelkes Arnótról.

Milyen volt a Comenius utazás?

2008. május 19-én indultunk Angliába, a Manchester melletti Oldhambe. Ennek már több mint öt éve, de pontosan emlékszem rá, mert nagyon nagy élmény volt nekem, *azon a napon teljesült egy nagy álmom: repülőre ültem!* Kicsit féltem, sőt inkább nagyon, amikor felszálltunk, de utána már jól éreztem magam. A felszállás és a leszállás volt a legizgalmasabb. Mindenkinek ez volt az első útja, és még nálam is jobban féltek. Én voltam az egyetlen, aki ki mert nézni az ablakon. Csodálatos volt a felhők felett!

Milyen programokon vettetek részt?

Múzeumokban voltunk, rengeteg szép parkot láttunk, hajókirándulás is volt, az is nagyon tetszett. Bejártunk az ottani iskolába, náluk például kozmetikusnak is lehet tanulni, amit nálunk nem. *Megmutatták a gyógynövénykertjüket, én pedig rögtön elhatároztam, hogy ezzel szeretnék foglalkozni.*

Sikerült véghezvinni ezt az elhatározást?

Igen, amikor hazajöttünk, elkezdtem, és azóta el is végeztem a két éves gyógynövénytermesztő szakmai képzést. Ez lett az első szakmám. A kedvencem a citromfű, azóta is termesztem és rendszeresen iszom a belőle készített teát.

Milyen volt az ottani iskola, hasonlított a Martinhoz?

Igen, nagyon színes volt, a folyosókat mindenhol azzal díszítették, amiket ők maguk készítettek. A tanáraik nagyon türelmesek velük, persze nekik is be kell tartani a szabályokat. A mi iskolánkhöz hasonlóan speciális nevelési igényű és fogyatékkal élő gyerekek tanulnak ott is. *Azt is tőlük tanultuk, hogy a gyógynövénykertet a mozgássérülteknek is használható módon kell kialakítani,* és hoztunk tőlük egy csomó növényt a mi kertünkbe.

Nem volt furcsa Angliában?

De, teljesen más, mint itthon. Fura volt, hogy a kocsik a másik irányból jöttek, és volt olyan, hogy csak a jó reflexünk miatt nem történt baj, a sofőrök mégsem kiabáltak ránk. Egymással is nagyon udvariasak, nyugodtak. Láttunk egy olyan esetet, amikor majdnem összement két autó. Gondoltam, hogy veszekedni fognak, mint itthon, de nem ez történt. Kiszálltak, elnézést kértek egymástól és továbbmentek. Az is szokatlan volt, hogy a zebránál meg kellett nyomni egy gombot, hogy zöld legyen a lámpa. Eltelt egy kis idő, mire rájöttünk erre... Az ételek is mások

voltak. Reggelire édeset szoktam enni, ott pedig babot meg virslit kaptunk, de mindent meg lehet szokni. Voltunk kínai étteremben, ettünk az iskolában, és persze fagyiztunk is.

Milyenek voltak az emberek?

Amikor megérkeztünk, *féltem, hogy nehéz lesz velük megértetni magunkat, de nem így történt.* Egész nap együtt voltunk, úgy teltek a napok, mint ha egy kis család lettünk volna. Mindenhova elkísértek minket, nagyon kedvesek voltak. Mondjuk a pénz átszámításával volt egy kis gondunk, de a tanáraink segítettek.

Mit meséltél a családnak, a barátaidnak, amikor hazajöttél?

A szüleim nagyon örültek, hogy a családukból legalább én eljutottam külföldre. A barátnőim irigykedtek egy kicsit, amikor elmeséltem, hogy rögtön az első nap elvittek bowlingozni, láttam napórát, különböző múzeumokban voltunk, és még egy színdarabot is megnéztünk. Egy szerelmi történet volt, egy nőről, aki két férfival jár, végül hoppon marad.

Mindezt angolul...

A lényegét értettük, és végig elég jól megértettük magunkat mindenkiel, de azért szeretnék rendesen megtanulni angolul. A többiekkel azóta is tartom a kapcsolatot, és így egy kicsit gyakorolom a nyelvet is.

Most a második szakmádat tanulod, ezek szerint nem sikerült gyógynövénytermesztőként elhelyezkedni?

Igazából mindig tetszett a női szabóság, különösen a selyemfestés, amit a másik Comenius csapat hozott magával Törökországból. Talán elhelyezkedni is könnyebb, mint gyógynövényesként. De ha nem is tudok elhelyezkedni női szabóként, *ha megtanulom a szabóságot, legalább meg tudom magamnak csinálni azokat a modelleket, amik tetszenek.* Például nagyon tetszett az is, ahogy Angliában öltöztek.

KÉTSZER ANNYI GYEREK ISMERKEDHETETT A VILÁGGAL

Fanninak nincs mobilja – világosít fel Lénárt Györgyné, a Martin János Szakképző Iskola igazgatónője, amikor az esetleg utólag felmerülő kérdésekkel kapcsolatban elkérném a tanuló mobilszámát. Az iskolában tanuló speciális nevelési igényű, fogyatékossgal élő gyerekek közül sokan anyagi körülményeiket tekintve is hátrányos helyzetűek. Az igazgatónő nem véletlenül kettőzte meg a 2007–2010 közötti Comenius program csapatait. Angliába és Törökországba is mások utaztak, így kétszer annyi gyerek ismerkedhetett a világgal. A gyerekek alapos felkészítésüknek köszönhetően mindenhol aktívan bekapcsolódtak a programokba. A gyógypedagógiai és szakiskolai tapasztalatszerzés pedig az iskola tanárainak is hasznos volt, mindenki átvett, beépített valamit a másik módszertanából. A miskolciak példáját, a fogyatékossgal élők munkahelyi gyakorló programját mindkét partner iskola követte. *A Sajátos nevelési igényű tanulók esélyeinek javítása szakmai fejlesztéseken keresztül* című Comenius projektet a Tempus Közalapítvány 2009-ben Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíjjal tüntette ki. Az iskola most egy Leonardo programban vesz részt.

Az interjút készítette: Krausz Jenő

Az Európai Unió *Egész életen át tartó tanulás* programjának négy alprogramja lefedi az oktatás és képzés minden szintjét: a Comenius a közoktatás, a Leonardo a szakképzés, az Erasmus a felsőoktatás, a Grundtvig pedig a felnőttoktatás területén támogatja a különböző kezdeményezéseket, nemzetközi együttműködések.

A program 2014-től megújult formában, *Erasmus+* néven folytatódik, hasonló pályázati lehetőségekkel. Részletek a Tempus Közalapítvány honlapján: www.tka.hu

